

בְּנָמְל – מקום שהספינות עוצרות שם, והספינות מעלות טיט עבה
החוצץ בטבילה. ואף בדיעבד, אם טבלה בנמל, טבילה פסולה שמא
היתה עליה חציצה. ואף על גב דהשתא ליכא – ואף שעכשיו, אחרי
הטבילה, אין עליה טיט, אימר בְּרִדְיוֹנֵי נָפֶל – יש לחשוש ולומר
שבשעת הטבילה היה הטיט עליה, וכששכבה את רגליה בעלייתה
מהמים, נפל הטיט מעליה.

שנינו בתורת כהנים (שמיני פ"ט) שהטבילה במעין, הנובע מהקרקע,
מטהרת כשמימיו זוחלים. אך הטבילה במקוה, שנאספים בו מי
גשמים, אינה מטהרת כשהמים זוחלים, אלא רק כשהם מכונסים
במקום אחד. ושנינו במסכת מקואות (פ"ה מ"ה), 'הזוחלין כמעין
והנוטפין כמקוה'. כלומר, המים הזוחלים שבנהרות דינם כמעין,
ומטהרים בזחילה, והמים הנוטפים מההרים (שהם מי גשמים או מי
הפשרת שלגים), הרי הם כמקוה ואינם מטהרים בזחילה. אך אם
התערבו מי גשמים במי הנהר, אם רוב המים שבו הם מהמים החיים
שהם מי נביעה, הטבילה כשרה, ואם רוב המים ממי גשמים, הטבילה
פסולה.

הגמרא מבארת, מה עשה אביו של שמואל מפני החששות שיש
בטבילה בנהרות: אָבוּהּ דְּשְׁמוּאֵל עָבַד לְבִנְתָּיה – עשה לבנותיו
מְקוֹאוֹת מים מכונסים בְּיוֹמֵי נִסָּן – אחר ימי החורף, ולא היה מניח
להם לטבול בנהר, מפני שביומי ניסן הנהר מתרבה ממי גשמים, ויש
לחשוש שמא רוב המים בנהר הם מי גשמים, שאינם מטהרים
בזחילה. וכן עשה להם מִפְּצֵי – מחצלאות של קנים בְּיוֹמֵי תִשְׁרִי
שהם אחר ימי הקיץ, כדי שיעמדו עליהם בשעת הטבילה בנהר.
שבימי תשרי מותר לטבול בנהר, לפי שמי הנביעה מרובים על מי
הגשמים ומטהרים בזוחלים, אך כיון שיש בנהר טיט עבה החוצץ
בטבילה, עשה להן מחצלאות והניחם בתוך המים, כדי שהטיט לא
ידבק ברגליהן.

הגמרא מביאה דין נוסף בדיני הטבילה: אָמַר רַב יִצְחָל אָמַר רַב,
האשה שחפפה עצמה כדי לטבול, ובין החפיפה לטבילה נִתְּנָה
תְּכַשִּׁיל לְבָנָה, ואחר כך מְבַלָּה, וְעָלָתָה – יצאה מהמקוה, לא
עָלָתָה – לא הועילה לה מְבַלָּה. אָף עַל גַּב דְּהִשְׁתָּא – שעכשיו,
לאחרי הטבילה, לִיכָא – אין נמצא עליה חציצה, אִימַר בְּרִדְיוֹנֵי נָפֶל
– יש לומר שבשעת הטבילה היה עליה חציצה, וכששכבה את
רגליה בעלייתה מהמים, נפלה החציצה.

הגמרא מביאה כמה דינים בהלכות חציצה: אָמַר רַמִּי בַר אֲבָא, הֲנִי
רַבְרִי דְּכֹסְבִּילָתָא – אותם הפצעים, שנוצרים מהקות הדם, עַד תִּלְתָּא
יּוֹמֵי לֹא חִיִּיצִי – עד שעברו שלשה ימים משעת ההקוה, אינם
חוצצים, מפני שגלדם עדיין רך ומחובר לגוף, והרי הוא כגוף הבשר.
מִכָּאֵן וְאֵילָךְ, חִיִּיצִי, מפני שגלדם יבש ונפרד מהגוף, ואינו כגוף
הבשר.

אָמַר מַר עֲזַרְיָה, לְפָלוּף שְׂפָעֵין – צואת העין, שמתקבץ בעין מפני
החול, אם הוא לח, אִינוּ חוֹצֵץ, לפי שאין אדם מקפיד עליו. ואם

הוא יָבֵשׁ, חוֹצֵץ, מפני שאדם מקפיד עליו. אִמְרֵי נִקְרָא יָבֵשׁ,
מִשְׁעָה שְׂמַתְחִיל לִירֵק – להיות ירוק, מרוב יבשותו.
אָמַר שְׁמוּאֵל, בְּחֹל – צבע שמניחים בעינים שְׂבִיתוֹךְ הָעֵין, אִינוּ
חוֹצֵץ, מפני שאין דרך להקפיד עליו, ואדרבה רוצה בו. כחול שְׂעֵל
גְּבִי הָעֵין, חוֹצֵץ, מפני שדרך להקפיד עליו ולהעבירו. אִם הָיוּ עֵינֶיהָ
פּוֹרְחוֹת – שהיא פותחת ועוצמת את עיניה תדיר, אִפְּלוּ עַל גְּבִי
הָעֵין אִינוּ חוֹצֵץ, מפני שנדנדו העין מעביר את הכחול ואינו עב על
גבי העין, ולא נשאר שם ממשות שיחצוץ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, פְּתַחַה עֵינֶיהָ בְּיוֹתֵר, אוּ עֲצָמָה עֵינֶיהָ בְּיוֹתֵר בשעת
הטבילה, לֹא עָלָתָה לָּהּ מְבַלָּה, מפני שכשפתחה ביותר הרי זו
חציצה למעלה, וכשעצמה ביותר הרי זו חציצה למטה.

לעיל (סו:) התבאר, שקמטי האשה ובית סתריה צריכים להיות
ראויים לביאת מים, אך אין צריך שיבואו בהם מים בפועל. אך
במקומות הגלויים שבה, צריכים המים לבוא בפועל. הגמרא מבארת
כיצד תעמוד האשה בשעת הטבילה, כדי שיבואו בה המים כראוי:
אָמַר רִישׁ לְקִישׁ, הָאִשָּׁה לֹא תִטְבֹּל אֶלָּא דְרָךְ גְּדִילָתָה – כלומר,
שלא תדחוק וזרועותיה על בשרה, ולא רגליה ושוקיה זה בזה, שאז
המים נמנעים מלהגיע למקומות הגלויים, שצריכים ביאת מים. אלא
תעמוד בדרך הליכתה ושימוש תמיד. ואף שגם בעמידה זו יש בה
קמטים שאין מגיעים אליהם המים, אינה צריכה לפשטם, שהם בית
הסתרים, שאינם צריכים ביאת מים.

ריש לקיש מביא ראייה לדבריו, שהמקום שמכוסה בדרך ההילוך
והשימוש הרגיל, הוא בית הסתרים: בְּדִתָּנָן במסכת נגעים (פ"ב מ"ד),
לגבי מי שיש לו נגע צרעת שצריך להראותו לכהן, ואם הגע בבית
הסתרים אינו מטמא. ועל כך מבארת המשנה, הָאִישׁ נִרְאָה אֶל הַכֹּהֵן
בְּעוֹדָר, וּמוֹסֵק זֵיתִים – מלקט זיתים מהקרקע אחרי שנשרו
מהאילן. שאם הגע בבית השחי, עליו להראות את נגעו לכהן
כשזרועותיו מוגבהות למעלה בדרך שהעודר מגביה זרועותיו
להגביה את המעדר, ואינו צריך להגביה זרועותיו יותר מדאי. ואם
נגעו בבית הערוער, עליו להראות לכהן את נגעו כשהוא שוחה
(מתכוּפֵּן), בדרך ששוחה אדם המלקט זיתים מהקרקע. ומה שהכּוֹהֵן
אינו רואה באופנים אלו, הוא בית הסתרים, ואין האיש צריך להגביה
זרועותיו יותר, או לשחות יותר. אִשָּׁה שיש לה נגע, נִרְאָה לַכֹּהֵן
בְּאֶרְבָּתָה, אם הגע בבית השחי. ואם הגע בבית הערוער היא כופפת
את עצמה כְּמִנִּיקָה אֶת בִּנָּה.

ממשנה זו אנו למדים, שהמקומות שאינם נראים בדרך השימוש
הרגיל, הם בית הסתרים. ומכאן יש ללמוד לטבילת נדה, שיש לאשה
לטבול בדרך גדילתה, ובכך יגיעו מים לכל אותם המקומות שאינם
בית הסתרים.

הגמרא מבארת דין שערות הקשורות, אם הם חוצצות: אָמַר רַבָּה
בַּר רַב הוּנָא, נִימָא אַחַת קְשׁוּרָה – שערות אחת הקשורה בעצמה,
חוֹצֵצָתָה, מפני שהקשר שלה מהודק ולא נכנס בו מים.

המשך ביאור למס' נדה ליום רביעי עמ' ב

הגמרא מבארת דעת חכמים בבדיקת מראה הדמים: אָמַר רַבִּי יִצְחָק
בַּר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, זוּ דְּבַרִּי רַבִּי מֵאִיר, אֶבֶל חֲכָמִים
אוֹמְרִים, כָּל מִרְאָה דְּמִים אַחַת הֵן ואין לקבוע לפי מראה הדם אם
הוא דם נדה או דם בתולים.

אשה שהיתה טוהרה לבעלה וראתה דם מהרדם מחמת התשמיש,
נטמאת. מלבד זאת, לפעמים היא החזקה להיות רואה דם מחמת
תשמיש, ואסרו עליה לשמש פעם נוספת מחשש שמא גם בפעם זו
תראה דם בשעת תשמיש, ונמצא בוועל נדה. הגמרא מבארת כיצד
אשה נעשית מוחזקת בראיה מחמת תשמיש, ומה תקנתה: תִּנְּנוּ רַבָּנֵן
אשה שאינה בתולה הִרְוָאָה דָם מִחֲמַת תְּשֻׁמִּישׁ פעם אחת, אינה
נאסרת מפני כך. לכן מְשַׁמֵּשֶׁת פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית.
מִכָּאֵן וְאֵילָךְ אחרי שראתה בכל שלש הפעמים, לֹא תִשְׁמֵשׁ –
אסורה לשמש, עַד שֶׁתִּתְּגַרֵּשׁ

לגמרי כבית שמאי. ולדעתו בְּשֹׁאֵר רְאִיזוֹת שְׂפִין בֵּית שְׁמַאי וּבֵית
הֶלֶל – אם לא שפעה מתוך הזמן לאחריו, אלא ראתה תוך הזמן
שנתנו בית שמאי, ופסק דמא, ושוב ראתה לאחר הזמן שנתנו בית
שמאי, ועדיין היה זה בתוך הזמן שנתנו בית הלל, שביט הלל
מטהרים בכל ענין כיון שהוא בתוך הזמן, ובית שמאי מטמאים בכל
ענין לפי שהוא לאחר הזמן, בזה רבי מאיר אומר הֲלֹךְ אַחֵר מִרְאָה
דְּמִים, שלפי מראה הדם אפשר לקבוע אם היא טמאה. וטעמו, מפני
שְׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמַר, מִרְאָה דְּמִים מְשׁוּנִים – (שונים) הֵן זֶה מוֹתֵה,
ואפשר להבחין בין דם נדה לדם בתולים.

מבארת הברייתא: בִּיצֵד מִבְּחִינִים בֵּין דָם נדה לדם בתולים. דָם נדה
אָדוּם, דָם בתולים אִינוּ אָדוּם כל כך. דָם נדה, וְיָהוּם – מזהם את
היד במשמוש בו, ואילו דָם בתולים, אִינוּ וְיָהוּם. דָם נדה בָּא מִן
הַמְקוֹר – הרחם, ודָם בתולים בָּא מִן הַצְּדִירִין.

הגמרא מביאה את הברייתא, שבהם נשנו דברי רבי שמעון: **דְּתַנִּינָא** 59
לגבי טהרת הזבה שאמרה התורה (ויקרא טו כח) **וְסִפְרָה לָהּ שִׁבְעַת** 60
יָמִים וְאַחֲרָ תִּטְהַר. דורשת הברייתא את הפסוק, **אַחֲרָ תִּטְהַר**, 61
אַחֲרָ, אַחֲרָ לְכוּלָּן – לכל שבעת הנקיים, **שֶׁלֹּא תִהְיֶה טוֹמְאָה** 62
מִפְּסָקָת בִּינִיָּהוּ, שאם ראתה דם בתוך שבעה נקיים, נסתרה ספירת 63
השבעה ומתחילה לספור מחדש, ולא די להשלים יום אחד נקי על 64
יום זה. 65
ממשיכה הברייתא: **רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר**, **אַחֲרָ תִּטְהַר**, אַחֲרָ מַעֲשֶׂה 66
תִּטְהַר, שאחר מעשה הספירה שספרה שבעה ימים, יכולה להסתר 67
בטבילה. ולכן יכולה לטבול כבר בתחילת היום השביעי, מאחר 68
שכבר עבר מקצת היום וספרה יום זה. **אֲבָל אִמְרוּ חֲכָמִים, אֲסוּר** 69
לַעֲשׂוֹת כֵּן – לטבול ביום השביעי, **שָׁמָּה תִּשְׁמַשׁ, וְתֵבֵא לִידֵי סֶפֶק** 70
כרת, שהרי אם תראה דם אחר התשמיש עד סוף היום השביעי, 71
נמצא סתירה מנין שבעה נקיים ועליה לספרם מחדש, וטבילה 72
פסולה, ונמצא ששמשו עם בעלה בעודה זבה. 73
מצינו אם כן בדברי רבי שמעון, שזבה אסורה לטבול ביום השביעי 74
לנקיים שמא תבא לידי ספק. וזהו מה שתיירצו אבאי ורבא לרב פפא, 75
שמתעם זה אף בזמן הזה שכל הנשים ספק זבות וסופרות שבעה 76
נקיים, מכל מקום אסורות לטבול ביום. 77
אשה העומדת לטבול, צריכה לחפוף קודם לכן את גופה וראשה 78
מחשש חציצה. ויש לסמוך את החפיפה לטבילה, כדי שלא תבא 79
עליה חציצה חדשה בין החפיפה לטבילה. הגמרא דנה עד כמה מותר 80
להרחיקן זו מזו: **אִמְרַי רַב הוּנָא, אִשָּׁה חוֹפֶפֶת בְּאַחַד בִּשְׁבָּת,** 81
וְטוֹבֵלַת בְּשֵׁלִישִׁי בִּשְׁבָּת, כלומר בליל שלישי. ואף שהיא מרחיקה 82
את החפיפה מהטבילה יום שלם, אין לחשוש לזה, **שֶׁכֵּן** [שהרי] 83
אִשָּׁה שְׁחָל טְבִילָתָהּ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, חוֹפֶפֶת בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת, וְטוֹבֵלַת 84
בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, שהרי אסור לה לחפוף בשבת, ונמצא שהיא מרחיקה 85
יום שלם בין החפיפה לטבילה. ואף שבמוצאי שבת מרחיקה את 86
החפיפה מהטבילה רק מחמת שאי אפשר לסמכן, שהרי אסורה 87
לחפוף בשבת, מכל מקום סובר רב הונא, שיש ללמוד מכך אף לימים 88
שיכולה לסמוך בהם, שרשאתי להרחיק יום שלם. 89
ממשיך רב הונא: **אִשָּׁה חוֹפֶפֶת בְּאַחַד בִּשְׁבָּת וְטוֹבֵלַת בְּרִבְעִי** 90
בִּשְׁבָּת, כלומר בליל רביעי. ואף שהיא מרחיקה את החפיפה 91
מהטבילה שני ימים, אין לחשוש לזה, **שֶׁכֵּן** מצאנו הרחקה כזו, שהרי 92
אִשָּׁה חוֹפֶפֶת בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת, וְטוֹבֵלַת בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב שֶׁחָל לַהֲיוֹת 93
אַחֲרָ הַשַּׁבָּת, לפי שאסורה לחפוף בשבת וביום טוב. 94
ממשיך רב הונא: **אִשָּׁה חוֹפֶפֶת בְּאַחַד בִּשְׁבָּת, וְטוֹבֵלַת בַּחֲמִישִׁי** 95
בִּשְׁבָּת, אף שהיא מרחיקה את החפיפה מהטבילה שלשה ימים, **שֶׁכֵּן** 96
אִשָּׁה חוֹפֶפֶת בְּעֶרְבֵי שַׁבָּת, וְטוֹבֵלַת בְּמוֹצָאֵי שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל 97
רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל לַהֲיוֹת אַחֲרָ הַשַּׁבָּת. 98
נמצא, שלדעת רב הונא האשה יכולה להרחיק את החפיפה 99
מהטבילה עד שלשה ימים. מפני שלמדים ממקום שאי אפשר למקום 100
שאפשר, וכשם שאם חל טבילה במוצאי שבת ויום טוב מרחיקה על 101
כרחא את החפיפה מהטבילה, כך מותרת להרחיקן גם בזמנים 102
שיכולה לסמכן. 103
הגמרא מביאה דעה נוספת החולקת על רב הונא: **וְרַב חֲסִדָּא אוֹמֵר,** 104
בּוֹלְהוּ אֲמִרְיָן – את כל ההרחקות שהם בעל כרחא, אנו אומרים. 105
ודיינו שאם חל טבילה במוצאי שבת, או במוצאי יום טוב שאחר 106
השבת, או במוצאי שני ימים טובים שאחר השבת, האשה חופפת 107
ביום שישי. אך **שֶׁכֵּן** לא אֲמִרְיָן, כשהטבילה במוצאי יום חול, 108
שהיא יכולה לחפוף סמוך לטבילה, אין אומרים שבכל זאת מותרת 109
להרחיקן זו מזו **שֶׁכֵּן** מצאנו הרחקה כזו במוצאי שבת ויום טוב. 110
הִיבָא דְאַפְשָׁר אֲפָשָׁר, הִיבָא דְלֹא אֲפָשָׁר לֹא אֲפָשָׁר – אין ללמוד 111
ממקום שאי אפשר, למקום שאפשר. 112
הגמרא מביאה דעה שלישית בדיון זה: **וְרַב יִימָר אוֹמֵר, אִפְּלִי** 113
נְפִי אֲמִרְיָן כלומר, מותר לאשה להרחיק את החפיפה מהטבילה גם 114
במוצאי יום חול, כשם שמרחיקתן במוצאי שבת ויום טוב, וכדעת רב 115
הונא. **לָבֵר** – חוץ מִהָדִין שאמר רב הונא, **אִשָּׁה חוֹפֶפֶת בְּאַחַד** 116

שְׁלֹשׁ שערות הקשורות יחד, **אֵינָן חוֹצְצוֹת**, מפני שהשיער קשה 1
ואינו מתהדק, והמים נכנסים בקשר. **שְׁתֵּימָּה, אֵינִי יוֹדָע**. וְרַבִּי יוֹחָנָן 2
אָמַר, אֲנִי אֵין לָנוּ שִׁיחֻצוֹן אֱלָא שַׁעְרָה אַחַת הקשורה, אבל שתי 3
שערות הקשורות אינן חוצצות. 4
הגמרא ממשיכה לבאר דין חציצה בשער: **אָמַר רַבִּי יִצְחָק, דָּבָר** 5
תּוֹרָה – הלכה למשה מסיני, רובו – רוב שערו הקשור אחת אחת, 6
וגם הָאֵדָם מִקְפִּיד עָלָיו, חוֹצֵץ. רובו, וְאֵינוֹ מִקְפִּיד עָלָיו, אֵינוֹ 7
חוֹצֵץ מִן הַתּוֹרָה. וְגִזְרוּ חֲכָמִים עַל רֹבּוֹ שֶׁאֵינוֹ מִקְפִּיד שִׁיחֻצוֹן, 8
מִשּׁוּם רֹבּוֹ הַמִּקְפִּיד. וְכֵן נִזְרָו עַל מִיעוּטוֹ הַמִּקְפִּיד, מִשּׁוּם רֹבּוֹ 9
הַמִּקְפִּיד. שואלת הגמרא: וְלָגִזְרוּ נִמִּי [ונגזור גם] עַל מִיעוּטוֹ שֶׁאֵינוֹ 10
מִקְפִּיד שִׁיחֻצוֹן, מִשּׁוּם מִיעוּטוֹ הַמִּקְפִּיד. משיבה הגמרא: הִיא 11
גּוֹפֶה זִרְהָ, וְאֵנָּה נִקְיָה וְנִגְזָר זִרְהָ לְגִזְרָהּ. 12
מדין תורה, אשה הרואה דם בתחילת וסתה, הרי היא נדה, ונטמאת 13
לשבעה ימים. ואינה צריכה שבעה נקיים, לכן בין אם ראתה יום 14
אחד, ובין אם ראתה כמה ימים, טמאה שבעה ימים מתחילת 15
ראייתה. ובלבד שתפסוק מלראות דם לפני סוף היום השביעי. 16
אחרי שבעה ימים אלו שנקראים ימי נדה, מתחילים אחד עשר ימים 17
הראויים לזיבה. ואם ראתה בהם דם רק יום אחד או יומיים, עליה 18
להמתין אחרי הראיה יום נוסף, נקי מדם, וטובלת. אבל אם ראתה 19
בהם שלשה ימים רצופים, עליה להמתין שבעה ימים רצופים נקיים 20
מדם, וטובלת. 21
הגמרא מבארת האם נדה טובלת ביום או בלילה: **אָמַר רַב, נִדָּה** 22
דאורייתא, שלא ספרה שבעה נקיים, הרוצה להסתר בַּזְמָנָה, שהוא 23
בסוף היום השביעי לנדרתה, **אֵינָה טוֹבֵלַת אֱלָא בַּלַּיְלָה** – בליל שמיני, 24
אחרי צאת היום השביעי לספירתה. מפני שאמרה בה התורה (ויקרא 25
טו ט) **שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ**, ללמוד שהיא בנדרתה עד סוף היום 26
השביעי. וְשֶׁלֹּא בַּזְמָנָה, כלומר בשמיני לנדרתה, **טוֹבֵלַת בֵּין בַּיּוֹם בֵּין** 27
בַּלַּיְלָה, שכיון שעברו שבעת ימי נדרתה, רשאית לטבול אף ביום, 28
ואינה צריכה להמתין ללילה. **רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר, בֵּין בַּזְמָנָה** – בשביעי, 29
ובֵּין שֶׁלֹּא בַּזְמָנָה – בשמיני, **אֵינָה טוֹבֵלַת אֱלָא בַּלַּיְלָה**, והטעם שאף 30
בשמיני עליה לטבול דווקא בלילה, מִשּׁוּם כִּדְּךָ בִּתְהָא, שבתה נמשכת 31
אחריה במעשיה, ואם תראה את אמנה טובלת ביום, תטבול גם היא 32
ביום, ואפשר שתטעה לטבול ביום השביעי ותשמש בו ביום ותבא 33
לידי כרת, ואינה יודעת שאמנה טבלה ביום השמיני. 34
הגמרא מבררת דעתו של רב: **וְאָף רַב הִדְרָ בִּיה** – חזר בו, ולדעתו 35
אין הנדה טובלת אלא בלילה. **דְּאָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אִשִּׁי, אָמַר רַב,** 36
נִדָּה, בֵּין בַּזְמָנָה בֵּין שֶׁלֹּא בַּזְמָנָה, אֵינָה טוֹבֵלַת אֱלָא בַּלַּיְלָה, מִשּׁוּם 37
כִּדְּךָ בִּתְהָא. 38
נמצא שלכל הדעות, אסור לנדה לטבול ביום, ואף ביום השמיני אין 39
לה לטבול, אלא להמתין ללילה. הגמרא מביאה אופנים שהתירו 40
לטבול בשמיני ביום: **אֶתְרִין** [התקין] **רַב אִידִי בְּגִרָשׁ** [שם עיר], 41
לְמִטְבֵּל בַּיּוֹם דְּתַמְנִיָּא – שהנשים יטבלו ביום השמיני, מִשּׁוּם 42
אֲרִיזוֹתָא, מִשּׁוּם שהיו מצויים שם אריות בלילה בדרך לבית 43
הטבילה. **רַב אֱחָא בַּר יַעֲקֹב, הִתְקִין כֵּן בְּפּוֹמְבִּינָא, מִשּׁוּם נִגְבִּי** – 44
גנבים שהיו מצויים שם. **רַב יְהוּדָה הִתְקִין כֵּן בְּפּוֹמְבִּינָא, מִשּׁוּם** 45
צָנָה – הקור שהיה שם. **רַבָּא הִתְקִין כֵּן בְּמַחוּזָא, מִשּׁוּם אֲבוּלָא** – 46
השומרים שבשער, שהיו גויים, והיה חשש שיויקו לנשים היוצאות 47
לטבול בלילה. 48
מקשה הגמרא: **אָמַר לִיה רַב פָּפָא, לָרְבָא וּלְאֲבִי, מִכְּדִי הָאִידִנָא** 49
בּוֹלְהוּ סֶפֶק זְבוֹת שְׁוִינְהוּ רַבְּנָן – מכיון שעתה, בזמן הזה, עשו 50
חכמים את כל הנשים שהיו כספק זבות, ובכל ראייה סופרות שבעה 51
ימים נקיים מדם, לִיטְבִּילֵנְהוּ בַּיּוֹמָא דְשִׁבְעִיעָה – שיטבלו ביום 52
השביעי לספירת הנקיים, מכלי להמתין עד הלילה. שהרי ממה נפשך 53
אם היא נדה, שאינה טובלת עד ליל השמיני מתחילת הראייה, הלא 54
כבר עברו עליה שבעה ימים מתחילת הראייה. ואם היא זבה, היא 55
רשאית לטבול, מפני שהזבה טובלת ביום השביעי לנקיים. 56
השיבו לו רבא ואבאי: שאסור לטבול ביום בזמננו מִשּׁוּם דְּרַבִּי 57
שְׁמַעוֹן. 58

27 שְׁלֹא בְּדַעַת כָּלָל)*. – שכן הדבר נוגע בעצם הנפש שלמעלה מדעת
28 ומהבנה. וְזֶה לְעֵמֶת זֶה, – בעבודת ה' ישנם אותם ענינים שישנם
29 בעניני העולם, ולכן כשם שבמילי דעלמא ישנו לפעמים ענין הנוגע
30 בפנימיות שלמעלה מדעת, כִּכָּה הוּא מִמֶּשׁ בְּעֵבֹדָה שְׂפֵלָב. –
31 באהבתו של יהודי להקב"ה

32 – שישנה אהבה הנוגעת
33 בעצם הנשמה, שהיא
34 למעלה מדעת ומהבנה.
35 וְהִינוּ, לְפִי שְׂפָחִינֵת נִקְרָת
36 פְּנִימִית הַלֵּב הִיא לְמַעְלָה
37 מִפְּחִינֵת הַדַּעַת הַמְתַּפְשֵׁט
38 וּמִתְלַבֵּשׁ – שהדעת
39 מתפשטת ממקומה
40 ומתלבשת בַּמְדּוֹת שְׁנוּלָדוּ
41 מִחֻקְמֵה־בִּינָה־דַעַת בְּנוֹדָע,
42 רַק – נקודת פנימיות הלב,
43 הִיא בְּחִינַת הָאֵרֶת חֻקְמָה
44 עֲלִיוֹנָה שְׁלִמְעֵלָה מִחִבִּינָה
45 וְהַדַּעַת, וְכֵן – בחכמה
46 העליונה, מְלַבֵּשׁ וְגִנּוּז אֹר
47 ה' מִמֶּשׁ, כִּמּוֹ שְׂפָחִינֵת: "ח' ה'
48 בְּחֻקְמָה כו", – אור אין סוף
49 מְלֻבֵּשׁ ב־חכמה, וְהִיא הִיא בְּחִינַת נִצּוּץ אֱלֹקוֹת שְׂפָכָל נֶפֶשׁ
50 מִיִּשְׂרָאֵל. – מ"הנִצּוּץ הַאֱלֹקִי" שהוא למעלה לגמרי מ"דעת"
51 ו"השגה" – באה האהבה שבפנימיות הלב, שלמעלה מדעת
52 ומהשגה⁷.

1 בְּרוּךְ־הוּא, (לְהַתְּבוּנָה) [לְהַתְּבוּנָה] בְּגִדְלָתוֹ, וְלִהְיוֹלִיד מִתְּבוּנָה זֶה
2 אֶהְיֶה עֶזְרָה כְּרִשְׁפִי אִשׁ וְכו'. – שזה חיצוניות הלב של הנפש
3 האלקית – אהבה שנוצרת על ידי שכל והבנה בגדולת ה'. אהבה זו
4 גלויה ומורגשת בלב היכן שהאדם מרגיש את אהבתו לה'. וּפְנִימִיּוֹת

5 הַלֵּב, הִיא הַנִּקְרָת
6 שְׂפָחִינִיּוֹת הַלֵּב וְעִמְקָא
7 דְּלֵבָא, – ועומק הלב, שְׁהִיא
8 לְמַעְלָה מִפְּחִינֵת
9 הַדַּעַת וְהַתְּבוּנָה שְׁיוּכָל
10 הָאָדָם לְהַתְּבוּנָה כָּלָל
11 בְּגִדְלָת ה', – האדם בשכלו
12 ובהתבוננותו, לא היה יכול
13 אף פעם ליצור בקרבו אהבה
14 גדולה ועמוקה כזו, אלא
15 היא ניתנת מלמעלה
16 לנשמה, כפי שיסביר להלן,
17 ועל האדם לגלות אהבה זו
18 בתוכו. וְכִמּוֹ שְׂפָחִינֵת:
19 "מִמַּעַמְקִים קְרָאִיתִי ה'" –
20 "מִמַּעַמְקָא דְּלֵבָא" – מעומק
21 הלב. לכן נאמר "ממעמקים"
22 לשון רבים, שכן בלב יש

23 עומק ועומק לעומק, (וְעַל הַדָּךְ מִשָּׁל, כִּמּוֹ בְּמִלִּי דַעְלָמָא, – בעניני
24 העולם, לא בעניני עבודת ה', לְפַעְמִים יֵשׁ עֲנִין גְּדוֹל מְאֹד
25 שְׂכָל חַיּוֹת הָאָדָם תְּלוּי בּוֹ וְגִנּוּז – הענין, עַד נִקְרָת פְּנִימִיּוֹת הַלֵּב
26 וְעַד בְּכָלָל, וְגִנּוּז לֹא לְפַעְמִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים וְלִדְבַר דְּבָרִים

(* חצאי העיגול הם בספר ה"תניא" המקורי. ברם, הרבי שליט"א מעיר, שסיום חצאי עיגול אלה צריך לבוא להלן, אחרי המילים "שבכל נפש מישראל".

המשך ביאור למס' נדה ליום שישי עמ' ב

17 הדרך הראויה היא, שהאשה תחפוף ביום, ותטבול בלילה הסמוך לו.
18 הגמרא מבררת האם מותרת לחפוף בליל הטבילה: אִיבְעִינָא לְהוּ,
19 אִשָּׁה שֶׁלֹא חִפְּפָה בְּיוֹם שֶׁלִפְנֵי הַטְּבִילָה, מֵהוּ שֶׁתְּחַוֶּה בְּלִילָה שֶׁל
20 הַטְּבִילָה, וְתִטְבֹּל בְּלִילָה. הָאֵם יֵשׁ לְאִסּוּר זֹאת, מִחֲשֵׁשׁ שֶׁמִּתּוֹךְ
21 שֶׁהִיא מְמַהֶרֶת לְטְבִילָתָהּ, לֹא תִחְפּוּף כְּרָאוּי.
22 מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: מִר זִמְרָא (אוֹסֵר) [שְׂרִי] – מִתִּיר, וְרַב חִינְנָא
23 מְסוּרָא (שְׂרִי) [אוֹסֵר].
24 הַגְּמָרָא מְבִיאָה רֵאשִׁי שְׁמוֹתָר לְחַפּוּף בְּלִיל הַטְּבִילָה: אָמַר לִיה רַב
25 אָדָא [לְרַב חִינְנָא מְסוּרָא], מִדּוּעַ אִסְרֵת לְחַפּוּף בְּלִילָה, לֹאֹ הָבִי
26 הָוֶה עֹבְדָא – וְכִי לֹא כִךְ הִיָּה מַעֲשֶׂה בְּדִבְתֵּיהּ דְּאָבָא מְרִי רִישׁ
27 גְּלוּתָא – בִּאשְׁתּוֹ שֶׁל אָבָא מְרִי, רֵאשׁ הַגּוּלָּה, דְּאִיקוּנִי – שֶׁהִתְקוּשְׁטָה
28 עִמּוֹ, וְלֹא רָצָתָה לְטַבֵּל בְּלִיל טְבִילָתָהּ. אֲזַל רַב נַחֲמָן בְּרִי יִצְחָק
29 לְפִיּוּקָהּ – הֵלֵךְ רַב נַחֲמָן בְּרִי יִצְחָק לְפִיּוּסָהּ, כִּדִּי שֶׁתִּרְצֶה לְטַבֵּל,
30 וְאָמְרָה לִיה וְלֹאֹ, מֵאִי אִתִּיָּה הַשְׂתָּא – מִזֶּה לָךְ לְמַהֵר לְבֹא עֲכָשִׁי
31 בְּלִילָה, לְפִיּוּסָהּ שֶׁאֵתְּבוּל,

1 בְּשִׁבְתָּ, וּמִזְכָּלִת בְּחִמִּישִׁי בְּשִׁבְתָּ, שֶׁאִינָה יִכּוּלָה לְהִרְחִיק הַחִפּיפָה
2 מִהַטְּבִילָה שֶׁלִשָּׁה יָמִים. וְהִטְעַם, מִפְּנֵי דְלְמוּצָאִי שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל
3 רֵאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹאֲחֵר הַשָּׁבָת, אֵף הִיא לִיתָא – אֵין הָאִשָּׁה מִרְחִיקָה
4 אֶת הַחִפּיפָה מִהַטְּבִילָה כֹּל כִּךְ, כִּיִן דְּאִפְשָׁר דְּחֻפְפָּתָה – שִׁיכּוּלָה
5 לְחַפּוּף בְּלִילָה שֶׁל הַטְּבִילָה וּמִזְכָּלִת בְּלִילָה, שׁוֹז דֶּרֶךְ טוֹבָה יוֹתֵר
6 מֵאִשֶּׁר לְהִרְחִיק אֶת הַחִפּיפָה מִהַטְּבִילָה כֹּל כִּךְ. וּמִפְּנֵי כֵן, אֵין לְלַמּוּד
7 מִדִּין טְבִילָה בְּמוּצָאִי שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלֹאֲחֵר הַשָּׁבָת,
8 לְהִתִּיר לְאִשָּׁה לְהִרְחִיק שְׁלֹשָׁה יָמִים בִּימּוֹת הַחֹל וּבֵין הַחִפּיפָה
9 לְטְבִילָה.

10 הַגְּמָרָא מְבִיאָה אֶת הַהִלְכָה בְּדִינִים אֵלֶּה: דְּרֵשׁ מְרִימָר, הִלְכָתָא כִּרְב
11 חֶסְדָא שֶׁאֵין לְהִרְחִיק כֹּלֵל אֶת הַחִפּיפָה מִהַטְּבִילָה, כִּשֶׁהַטְּבִילָה חִלָּה
12 בְּמוּצָאִי יוֹם חוֹל, לְפִי שֶׁאֵין לְלַמּוּד אִפְשָׁר מִשְׁאֵי אִפְשָׁר. וְלִגְבִי טְבִילָה
13 בְּמוּצָאִי שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁאֲחֵר הַשָּׁבָת, בּוּזָה אֵין
14 הִלְכָה כִּרְב חֶסֶדָא שֶׁאֲמַר לְהַקְדִּים לְחַפּוּף בְּעֶרֶב שָׁבָת, אֲלֹא בְּדִמְתֵּרִין
15 רַב יִמָּר, שִׁישׁ לְחַפּוּף בְּמוּצָאִי רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְלֹא לְהִרְחִיק אֶת הַחִפּיפָה
16 מִהַטְּבִילָה כֹּל כִּךְ.